

POSUDEK

Kasáková, Zuzana: Vliv devoluce na politiku a fungování Skotské národní strany. Praha, doktorská práce, 2011, 288s.

Doktorandka si zvolila poměrně dobře zpracované téma v britské (a částečně i české) literatuře, nicméně téma je neustále aktuální a zajímavé, protože devoluce není jen britskou záležitostí, ale s podobnými procesy se můžeme setkat i v dalších zemích. Na rozdíl od dřívějších prací o devoluci se však hlavní zájem doktorandky upíral na problematiku vlivu devoluce na politiku a fungování Skotské národní strany (SNP). Doktorská práce je vymezena časově (prakticky od prvních historických pokusů o řešení otázky samosprávy Skotska až po současnost), obsahově (devoluce a SNP) a geograficky (Velká Británie, respektive Skotsko). Hlavním cílem je sledovat v časovém horizontu vymezeném lety 1934-2010 vliv devoluce na politiku a fungování SNP.

Doktorandka používá několik základních metod výzkumu, práce vychází především z empiricko-analytické tradice společenských věd, kvalitativní analýzy diachronního charakteru, případové studie, přičemž v práci jednoznačně převažuje historická metoda, méně pak obsahová analýza stranických a vládních dokumentů. Uváděná metoda rozhovorů se objevuje spíše jako ilustrace než vědecká metoda.

Teoretické východisko práce je poměrně rozsáhlé, protože doktorandka se vlastně tématem své práce dotýká dvou teoretických oblastí, devoluce (která je součástí několika teoretických konceptů) a problematiky politických stran. Autorka se poměrně zdařile vyrovnává se všemi teoretickými otázkami, i když možná některé teoretické záležitosti mohly být více potlačeny ve prospěch jiných (viz níže).

Práce bohužel neobsahuje žádnou hypotézu. Taktéž není příliš jasné, podle jakých kritérií chce doktorandka vlastně přesně zkoumat vliv devoluce na politiku a fungování SNP. Nikde v textu není pregnantně stanoveno, jak vlastně doktorandka chce dosáhnout hodnocení tohoto vlivu, podle jakých přesných kritérií, co vlastně chce sledovat, jak devoluce ovlivňovala SNP, atd. Z tohoto hlediska se stanovení výzkumného cíle zdá být problematické, protože doktorská práce má spíše charakter historické studie než politologické analýzy. Obsah doktorské práce spíše odpovídá snaze zjistit, jak SNP vznikla a vyvíjela se v procesu devoluce.

Doktorská práce možná vyžadovala trochu jinou strukturu. Když ponecháme stranou výzkumný rámec, pak následuje historizující kapitola o devoluci (do roku 1997), pak kapitola věnovaná Skotské národní straně (přibližně do stejného roku), teprve potom následuje popis devoluce po roce 1997 včetně popisu skotských institucí, jejich pravomocí a subkapitol věnovaných Skotské národní straně.

Vzhledem k názvu doktorské práce a jejímu hlavnímu cíli je problematika vlivu devoluce na politiku a fungování SNP v druhé části nelogicky „zastrčena“ do devoluční kapitoly. Pokud autorka chtěla mít doktorskou práci rozdělenou do dvou logických celků oddělených rokem 1997, pak i poslední kapitola měla sledovat předchozí členění, tedy být rozdělená do dvou částí, devoluce a vliv devoluce na SNP. Samozřejmě se nabízela i logičtější struktura, nejdříve zpracování celé kapitoly devoluce (tedy i po roce 1997) v jedné kapitole se subkapitolami a v druhé části se zaměřit na SNP, jejíž výzkum je určujícím tématem doktorské práce (nebo se to tak alespoň uvádí v úvodu).

Úvod je přehledný, logicky uspořádaný a obsahuje všechny formální části, které se očekávají u doktorské práce. Doktorandka každou kapitolu končí shrnujícím závěrem, ve kterém jsou obvykle zhodnoceny důležité mezníky a fakta. Práce je na můj vkus příliš deskriptivní, autorka věnuje obrovskou práci shromáždění a zpracování historických událostí a faktů, ale nejsem si zcela jist, jestli tento přístup přináší nějaké nové poznatky (téma je

v britské a díky studiím prof. Říchové i v české literatuře poměrně dobře zpracováno). Přestože autorka uvádí, že provedla řadu řízených rozhovorů, v doktorské práci se to příliš neprojevuje. Práce spíše vykazuje převládající rysy historické než skutečné politologické práce. Samozřejmě si však uvědomuji, že práce vzniká na katedře teritoriálních studií, kde jsou i tyto práce prospěšné.

Základním problémem práce je však nedůsledné provázání teoretického výzkumného vymezení s ostatním textem doktorské práce. Autorka přitom věnovala poměrně rozsáhlou pozornost velkému množství teoretických souvislostí, které souvisí s daným tématem (národní stát, decentralizace, víceúrovňové vládnutí, region, regionalismus, regionalizace, devoluce, decentralizace, dekoncentrace, teorie politických stran, definice, typologie politických stran, vývojové typologie, stranické rodiny a regionální a etnické strany), zpracovala více jak 50 stran, nicméně v dalším textu (snad s výjimkou konstatování na několika místech, do jaké kategorie zařadit SNP, to ale myslím bylo jasné od počátku) není příliš vidět provázanost s jednotlivými teoriemi, i když se nabízela řada možností historické události a jednotlivé etapy, např. vývoje devoluce sledovat i v rámci teoretického zakotvení. Možná mohly být více potlačeny kapitoly věnované problematice teorie politických stran, typologiím a stranickým rodinám ve prospěch mnohem detailnější kapitoly o regionálních a etnických politických stranách. Samozřejmě mohla být sledována i více problematika jiných podobných politických stran v Evropě, jak reagovaly na devoluci a tím získat nějaké poznatky, které by se daly aplikovat k posouzení vlivu devoluce na SNP.

V práci se objevuje několik menších faktografických chyb. Např. komunistické strany určitě nevznikaly odštěpením od sociálnědemokratických a socialistických stran během první světové války. Počátky ruské bolševické strany můžeme hledat někdy v roce 1902, většina ostatních evropských komunistických stran vznikla až po ukončení 1. světové války. (s.53)

Práce se zdroji je na vynikající úrovni. Výběr literatury je odpovídající, v seznamu jsou zastoupeny v podstatě všechny reprezentativní odborné monografie a studie k danému tématu. Autorka je schopna pracovat s rozsáhlou literaturou, vyhledávat a uvádět odpovídající fakta, nicméně na řadě míst bych od ní očekával větší argumentační schopnosti a hlavně vlastní názor. Např. na s. 85 autorka uvádí informaci, že ve Skotsku měla být zavedena daň o rok dříve než v Anglii nebo Walesu, ale čtenář nenajde zdůvodnění. Podobných argumentačních nedostatků je v práci více.

Doktorandka bezchybně pracuje s prameny, citace jak v poznámkovém aparátu, tak v seznamu literatury jsou podle citačních norem. Práce se vyznačuje velkým množstvím odkazů (806), i když se zdá, že některé publikace jsou v určitých kapitolách citovány výrazněji více než jiné (práce Bogdanora, *Devolution*, či publikace Branda, *The Nationalism Movement*, práce Finlaye, Lynche a některých dalších). Nicméně celková úprava textu je nadstandardní, jazykově je práce na dobré úrovni (přes rozsáhlost textu jsem narazil jen na ojedinělé publicistické výrazy, či nesrozumitelnou větu (např. s. 23, první věta druhého odstavce).

Dále nepovažuji za šťastné v textu uvádět akademické tituly (navíc nekonceptně, když autorka tak označuje jen některé zahraniční profesory, např. Keatinga, Loughlina, Peterse, Smitha aj., přičemž ani u jednoho domácího autora není tento titul uveden, např. prof. Říchová, prof. P. Fiala, prof. M. Strmisko atd.), občas se objevují dlouhé odstavce (s. 48-50). Sem tam se objevují drobné překlepy (např. s. 61 „jedná se o kategorii a nepříliš jasnými konturami, správně s nepříliš jasnými...“; s. 68, akotských místo skotských), někdy vypadnou slova (s. 63, „která se v rámci (čeho??) účastní voleb), nevhodné stylistické obraty (např. s. 66, „Labouristická strana... nebyla politicky tak silná, aby ji mohla sehrát významnější úlohu, s. 73 „padala na úrodnou půdu“), nejsem si jist, jestli je vhodné překládat geografické termíny, jako např. Vysočina (s.65, ne v ČR, ale ve Skotsku, spíše bych zachoval Highland), gramatických chyb je v práci minimum (někdy přebývají čárky, např. s. 68 „navrhovali,

zřízení...“ , s. 69 za poznámkou 202,), někde naopak chybí (s. 70. „problémy se kterými“, „že aby celobritské“ s. 72). Taktéž bych asi používal jen termín britské (místo celobritské) politické strany.

Taktéž nejsem příliš srozuměn v některých případech se psaním velkých a malých písmen, určitě bych psal „Skotskou unii“ a „Skotské shromáždění“ (v tomto smyslu jako název oficiální instituce) (s.71), podobně i Skotská dohoda (jedná se o oficiální smlouvu, s. 72). Na některých místech je zřetelně vidět doslovný překlad z anglického jazyka (např. „Skotové nenahlíželi na konzervativní vládu, která má mandát vládnout Skotsku,“ s.86, překlad měl být asi „Skotové se domnívali, že Konzervativní strana nemá mandát vládnout ve Skotsku“)

Někdy se autorka potýká se zájmeny (její vlastní parlament, správně jeho s.71). Hrubých chyb se v práci vyskytuje menší počet s výjimkou strany 72, kde se autorce nepochopitelně podařilo ponechat dvě chyby v příčestí minulém („strany ... se zabývali“, o něco dále, „strany se nezabývali“). Doktorská práce je čtivá, ale na můj vkus (přestože jsem původem historik) vzhledem k tématu zbytečně moc historizující. Doktorandka pracuje správně s politologickými termíny. Doktorskou práci doplňují vhodně některé přílohy (výsledky voleb, atd.)

Závěrem se dá konstatovat, že navzdory řadě výše uvedených kritických poznámek doktorandka celkově naplnila očekávání, prokázala schopnost pracovat s rozsáhlou odbornou literaturou, vytvořila celistvé téma, které (trochu až moc detailně) představuje dané téma v českém prostředí. V závěrech jednotlivých kapitol a v konečném závěru autorka prokazuje schopnost shrnutí a zobecnění. Taktéž se dostatečně v závěru vyrovnává s výzkumnými otázkami. Z těchto důvodů doktorskou práci doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Jaká jsou konkrétní kritéria vlivu devoluce na politiku a fungování SNP?
2. Je možné sledovat nějaké zásadní rozdíly mezi SNP před rokem 1997 a po roce 1997?

V Olomouci dne 16. září 2011

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.